

Bábel Balázs érsek

A SZÓ EREJÉVEL

- Budapest, Pécs, Csíksomlyó -

ANTOLÓGIA Kiadó
Lakitelek, 2009

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
BÁBEL ÉRSEK HÁROM BESZÉDE.....	4
SZENTBESZÉD SZENT ISTVÁN ÜNNEPÉN	5
BÁBEL BALÁZS ÉRSEK SZENTBESZÉDE CSÍKSOMLYÓN	11

Dr. Bábel Balázs érsek, metropolita 1950. október 18-án született Gyónón (ma Dabas város része). Középiskolai tanulmányait a kecskeméti Piarista Gimnáziumban végezte. 1969-ben felvételt nyert a Váci Egyházmegye papnövendékei közé. Teológiai tanulmányait az egri szemináriumban kezdte és a budapesti Hittudományi Akadémia hallgatójaként fejezte be.

1976. június 19-én dr. Endrey Mihály püspök szentelte pappá Vácott. Első kápláni állomáshelye Valkó volt 1978-ig. Káplánként szolgált 1978-80-ig Tápiószecsőn és Tóalmáson; 1980-84-ig Budapest-Pestújhelyen; 1984-90-ig Budapest-Pacsirtatelepen.

1981-től a Regnum Marianum papi közösség tagja.

1983-ban teológiai doktorátust szerez Budapesten.

1990-től a budapesti Központi Szeminárium prefektusa. 1992-től spirituálisa. Prefektusi kinevezésétől kezdődően előadó tanár a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának nappali és levelező tagozatán, valamint a Kalazantinumban. 1997-től a váci Borromeo Szent Károly Papnevelő Intézet rektora és az Egri Hittudományi Főiskola levelező tagozatának igazgatója.

BÁBEL ÉRSEK HÁROM BESZÉDE

Budapest, Pécs, Csíksomlyó.

Három beszéd, három érseki hitvallás a Szentlélek ajándékairól, az ősi keresztény alapzatról, Mária országáról, édes hazánkról, a Kárpát-medencei közös keresztény hitről és nemzettudatról. Lírai valóságok keresztény életeszmenyünk védelméről, a síron túli reményről, a kódexmásoló szerzetesekről, a reneszánsz kor kötekedő költészetéről és a Jóisten kedves humoráról.

Budapest, Pécs, Csíksomlyó.

Három beszéd, három pontos látlet népünk fogyásáról, életerejének gyöngüléséről, az elviselhetetlen egyéni és állami adósságcsapdáról, az államcsődről, a pénz gátlástalan hatalmáról, a pénzimádatról és a közvagyon elherdálásáról. Három tudós összegzés múltrol és jelenről, szociológiai kórkép a családok széthullásáról és a fiatalok tudatos megrontásáról.

Budapest, Pécs, Csíksomlyó.

Három beszéd, három drámai figyelmeztetés az erkölcsi válságról, az életformáló keresztény hitünk fenyegetett állapotáról, a legyőzhetetlen tudatlanságról, az országunkat pusztító belső meghasonlásról és gonoszságról, a vak pártosságról és a nagyhatalmakról, amelyek – Izajás szavaival – olyanok, mint vödrön a vízcsepp.

Igen, mint vödrön a vízcsepp.

Ami múlandó, az elpárolog, ami maradandó, az örökké a valóság része. Múltunk a reményünk, bátorít bennünket Bábel érsek, aki immár tíz esztendeje irányítja a kalocsa-kecskeméti egyházmegyénket. Szentbeszédeiben, minden megnyilatkozásában megbízható szellemi iránytű, szavaiból közbeszéd lesz, mint ahogy ez a három beszéd is országos visszhangot keltett, és a megújuló összefogás reményét erősíti bennünk Szent István, Janus Pannonius és a Csíksomlyói Szűz Mária.

Lakitelek, 2009. június 26.

Lezsák Sándor

SZENTBESZÉD SZENT ISTVÁN ÜNNEPÉN

*Elhangzott a Szent István Bazilikában,
Budapesten, 2007. augusztus 20-án*

A Szent Koronát hozó Asztrik apát utóbb kalocsai érsek 90. utódjaként szeretettel köszöntöm a Kedves Testvéreket!

Emlékeztek az egy évvel ezelőtti viharra? Mintha csak szemléltetni akarta volna a Szent István napján szokásos evangéliumi szakaszt a hatalmas viharba került házról. A liturgia nem véletlenül olvastatja fel ilyenkor a hegyi beszéd befejező részét, mert Szent Istvánra utal, aki jézusi tanításra építette *házát*, hazánkat, mely a történelem folyamán sok-sok viharba került. A ház még ma is áll a sziklán: Szent István megkoronázása, szent élete, törvényei, nagy formátumú igazságos uralkodása, végül ország-felajánlása tette ezt lehetővé.

A Kárpát-medencében ötezer év óta laktak a história által is feljegyzett népek: illírek, trákok, kelták, rómaiak, hunok, különböző germán törzsek, avarok és frankok, akik vagy beolvadtak a többi nép közé, vagy nyomtalanul eltűntek. Az Árpád fejedelem által megszerzett honban csak a magyarság tudott megmaradni, ezer éves államot alapítani, amellyel az életére törő nagy birodalmakat is túlélte. Mindez azért volt lehetséges, mert Szent István királyunk a hazát Jézus Krisztus tanításának sziklájára emelte, amelynek jelképe volt a pápától küldött korona. Az államalapítás Szent István király elvitathatatlan érdeme, amely által lett történelmünk legnagyobb egyénisége, a magyar szentek legnagyobbika. Ezért a mai nevezetes ünnep a hála napja is, amikor hálát adunk Istennek, hogy nekünk adta Szent István királyt, akiről Hartvik püspök legendájában azt olvassuk, hogy „*Krisztus a száján, Krisztus szívéen, Krisztust hordozta minden tettében*”. Hazánk ezer éves fennállása alatt a külső viharokat kiállta. Emberi ésszel szinte felfoghatatlan hogyan maradhattunk meg. Petőfivel együtt mondhatjuk: „*Isten csodája, hogy még áll hazánk.*”

De minden Szent István ünnep az önvizsgálaté is. A XIII. századi kalocsai székesegyházból való az a kalocsai királyfej, vörösmárvány-szobor, amelynek eredetije a Nemzeti Galériában látható, amelyről sokan azt tartják, hogy Szent István királyt ábrázolja. Kétszáz évvel Szent István halála után úgy élt már a magyar nép emlékezetében, hogy egy olyan szoborban mintázta meg, amely markáns vonásaival, vizsgáló tekintetével kérdőre vonja a későbbi magyarokat. Ilyenkor katolikus templomainkban felhangzik az ének: „*Hol vagy István király, téged magyar kíván*”, de meg is fordíthatjuk, hol vagytok magyarok, titeket Szent István kíván.

Jézus tanításában hallunk egy-egy ország meghasonlásáról is. Szent István korától kezdve mindig voltak Koppányok és Vatak, akik a pogányságot hirdették és a belsőleg pusztítottak.

Egy idő óta nagyfokú belső meghasonlás és gonoszság pusztítja országunkat, amelynek kézzelfogható jele a nép fogyása, életerejének alább hanyatlása.

Az első kérdésünk lehet önmagunkhoz, amit egykoron a király felkenésekor így Szent István király megkoronázásakor is feltett az esztergomi érsek: Akarjátok-e, hogy fejedelmek király legyen? A népnek egyhangúlag kellett felelni rá: Akarjuk. Ha ma megkérdeznék a magyar népet, hogy akarják-e, hogy Szent István királyhoz hasonló hitű és jellemű emberek vezessék az országot, akik a keresztény

életelveket élük és népükkel megvalósíttatják. Vajon a választók kétharmada rájuk adná-e szavazatát? Szent István egyértelművé tette törvényeiben, fiához intézett Intelmeiben, hogy a keresztény hitet meg kell őrizni, az egyház és állam rendjét tiszteletben kell tartani, az imádságot, a kegyességet, az irgalmasságot és a többi erényt gyakorolni kell. Egyéni életpéldájával pedig arra tanított, hogy a családi életet tisztelni kell. Meggyőződéses hitének tanúságát adta, amelyben benne volt a Szűz Mária tisztelet is. Így épített a sziklára, és ezért halálakor Magyarország Európa jelentős államává lett. Magáévá tette a keresztény életeszményt, amely szenteket is termelt. Az ezer évvel ezelőtt született Szent Imrét a nyolcszáz évvel ezelőtt született Szent Erzsébetet és több más Árpádházi szentet. Vajon akarná-e a magyar nép ezt követni? Mert ha nem, akkor minden megemlékezés csak olyan, amelyet a próféták kárhoztattak, a helytelen Isten tisztelettel kapcsolatban és ez a szentekre is áll: hogy csak ajkunkkal tiszteljük őket (Iz. 29,13.).

Szent István a hit megőrzését tette az első helyre, mert a hit a felnőtt embernél az üdvösségre elkerülhetetlenül szükséges, nélküle nem lehetünk kedvesek Isten előtt. A hit ad erőt a keresztény élethez, a reményhez és a szeretethez, az újrakezdéshez és a hűséghez. Magyar népünk a népszámlálás alkalmával 75%-ban valamely keresztény felekezethez tartozónak vallotta magát, s biztosan vannak sokan olyanok is, akik ezt nem merték megvallani, de nem istentagadók. Ez a hit azonban csak akkor igazán értékes, ha életformálódva válik, és az áldozatokat is vállalja. Sok honfitársunk pedig úgy él, mintha Isten nem létezne. Abban a világban, ahol nincs jelen az Isten, fölborul az erkölcsi rend.

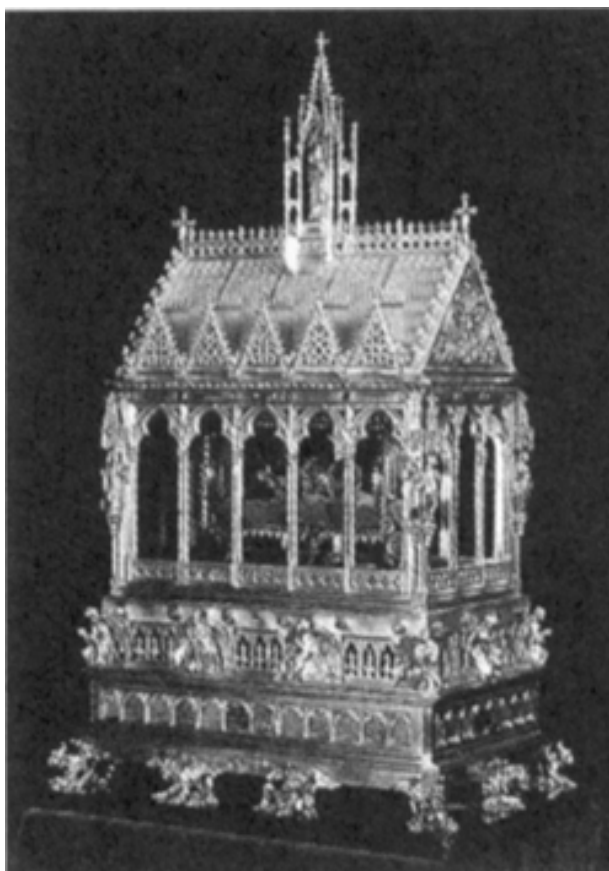
Szent István számára magától értetődő volt az élet szentsége, és az ezt védő isteni parancs megtartása. Törvényeivel azokat is büntette pénzbírsággal és börtönnel, akik véletlenül embert öltek (I. könyv, 14.) Az erkölcsiség sarkalatos pontja az élet őrzése és szolgálata, ezért Szent István vizsgáló tekintete előtt állva szégyenkezniünk kell, mert a születendő emberi életet nem vedrük, az elmúlt fél évszázadban 6 millió magzat életét oltottuk ki. A családok széthullása, gyermekek nem vállalása mindannyiunk előtt fájdalmasan ismert jelenség. Városainkban járva meggyőződhetünk arról, hogy sokkal kevesebb gyereket vezető szülővel találkozunk, mint kutyát sétáltató emberrel. Az egyre kevesebb fiatal, aki a jövő reménye, nem kapja meg azt a gondoskodást, amit Szent István fiának megadott. Ő nemcsak tanította, hanem nevelte és neveltette fiát. Örök szép példája ennek a hozzá intézett *Intelmek*. A mai fiatal-ság nagy része erkölcsi nevelés nélkül nő fel, az iskolában jó esetben oktatják, de inkább csak informálják, ezért könnyebben áldozatul esik a szenvedélyeknek, a bűnözésnek, ami mind fiatalabb életkorra húzódik le. Az ilyen fiatalok lelkiállapota egyre betegebb, depressziós, kilátástalan életérzés, amit követ a testi betegség.

Szent István király még az idegeneknek is helyet biztosított országában, mi pedig nem vállaltunk a teljes közösséget nemzettársainkkal, s ezzel megtagadtuk őket, akik saját hibáikon kívül a határainkon túl élnek. A társadalomlélektan kutató szerint (SOTE) a nemzeti összetartozás a közös erkölcsi rend hiánya pszichoszomatikus betegségeket, halált okozhat. Évente Magyarország Gödöllő nagyságú város lakosságával lesz kevesebb. Azért is nehéz a gyógyítás, mert az elmúlt évek intézmény-átalakításai (egészségügy, iskolaügy és a többi) sem az embert szolgálják, hanem a hasznot, mert mindent pénz irányít országunkban.

Az anyagiak kezelésében sem állhatunk meg Szent István vizsgáló tekintete előtt. A jogtudósok szerint a mai időkre is megmaradt Szent István azon törvénye, hogy az árvákat nem lehet kisemmizni (I. könyv, 25.) Mára a magyar nép vált kisemmizetté közvagyonát eltékozolták, az országot eladósították. Magyarországon sújtják a legnagyobb adók az egyre öregebb és betegebb társadalmat.

Sokan majd azt mondják, mi köze az egyháznak ezekhez a jelenségekhez, és miért nem szigorúan vallási dolgokkal foglalkozik. Államalapító Szent Királyunk ünnepén számba kell vennünk népünket foglalkoztató gondokat, hisz a katolikus egyház immár több mint ezer éve a magyar társadalmat formáló és erősítő vallás. Pessimistának tűnnek a fájdalmas tények, pedig ez a valóság. Mint keresztény ember, érsek mégsem veszítem el a reményemet. Ebben segít Szent István életpéldája is. Átéltte gyermekei elvesztését, nagy reménységének, Szent Imrének a halálát. Sorsa drámai volt, de nem tragikus. Tudta, hogy hova kell segítségért fordulnia. Nagy lelki fájdmában felajánlotta országát Magyarok Nagyasszonyának és ezt a felajánlott korona jelképezte. Miért nem Jézusnak? – kérdezhetnénk. Talán azért, mert lelki rokonságot érzett Szűz Máriával, aki ugyanúgy elvesztette a Fiát, mint ahogy ő is. Szűz Máriának felajánlott ország Jézusé is, mert Mária ott van, ahol az ő Fia van. A mennybe felvételével végérvényesen elválaszthatatlan tőle. Szűz Mária oltalmazónk és tanítónőnk, aki azt mondja a mai magyaroknak, amit a kánai menyegző szolgáltnak: Tegyétek, amit Jézus mond. Ez az örökös feladatunk. Egy politikusunk szerint Magyarok Nagyasszonya levette rólunk a kezét. A múltunk arra ta-

nít, hogy áldó és óvó kezét rajtunk tartotta és ez a mi biztos reményünk a jövőre is. És egy másik kéz is óv bennünket, a köztünk lévő Szent Jobb. Ez a hit éltet bennünket.

Gyóni Géza szülőfalum költője, aki evangélikus lelkész fia volt, s az I. Világháború alatt szibériai fogságában rádöbbsent a magyar átokra. S protestáns létére egy hosszú imádságot írt a Dicsőséges Jobbhoz, amelyben ezt írja:

*„Dicsőséges Jobb, ne engedd, ne engedd,
Hogy vak pártosság ép most gyöngítsen meg.
S amelynek híján annyi sebünk égett.
Teremts körülünk szent, erős egységet.”*

Ünneplésünk hamarosan elmúlik, de maradandó hatású lehet, ha megszívleljük az Intelmek figyelmeztetését, hogy rendszeresen imádkozzunk. Az imádságból hitet, a hitből reményt, a reményből szeretetet merítünk. A szeretet erősíti a szolidaritást, az ország határain belüli és kívüli magyarok között. Összefogás nélkül széthullunk, a közös szolidaritásban megújulhat kereszténységünk, magyarságunk és akkor remélhetjük, hogy nemcsak múltja, hanem jövője is lesz nemzetünknek.

JANUS PANNONIUS ÚJRATEMETÉSE

Pécs, 2008. október 20.

545 évvel ezelőtt egy komor hangú búcsúztató zengett végig ezen ősi székesegyházon, egy püspök siratta anyját.

*Enferetrum celebri praecedunt agmina pompa,
pulsata et sacris turribus aera sonant.
Dives ad innumeras offeretur cereus aras,
Ac requiem templum concinit omne tibi.
Ipse ego solenni pullatus veste sacerdos,
ad tumulumpro te, mystica donaferro.*

A siratóének anyjának, Barbarának szólt, egy hosszú elégikus búcsú, melynek idézett részlete magyarul így szól hozzánk ebben az órában, amikor Janus Pannonius pécsi püspök, világirodalmú rangú lírikusunkat újratermetjük.

Gyászmeneted díszöltözetű csapatok vezetik be templomaink tornyán tiszta harangszava szól, gertyasorok lángjától csillog rengeteg oltár, s érted sírnak föl requiemek, én magam ünnepi papi köntöst öltve, sírodnál ott mutatok be anyám misztikus áldozatot.

Az alig 38 évet élt, ebből 14 évet pécsi püspökként szolgáló humanista költő, minden tekintetben korának gyermeke volt, amit mai mércénkkel talán nem tudunk elfogadni, de akkor az természetesnek számított. Mint a váradi püspök, Vitéz János unokaöccse nepotizmus által lett püspökké, de előtte éppen a nagybátyja jóvoltából a legkiválóbb egyetemek hallgatója volt, a reneszánszkor életörömét tette magáévá, sokszor szabados, erotikus epigrammákban nem mindig a keresztény szeretetről tanúságot tevő csípős és kötekedő költészetével.

Irodalmi munkásságát megítélni nem tisztem, különösen most, amikor érte a requiemet bemutatjuk. Tehetsége és Pannoniát a világ előtt bemutató költészete előtt azonban fejet hajtok, Nagy szent Vazul mondása jut eszembe: „*Csüngjetek a költőkön*”, mert azok azt is ki tudják mondani, amit a hétköznapi emberek csak gondolni és érezni tud.

Janus Pannonius örökségéből sokat tanulhatunk a mai posztmodern széthulló Európában. Ő úgy gondolta, hogy szellemével, amellyel bekerült Európa humanistáinak társaságába fölemeli azt a földet, ahol született. Soha nem tagadta meg magyar voltát, pedig még csúfolták is érte. Amit külföldön elcsúfolt, azt hazahozta, hogy „*Pannónia is küldje a szép dalokat*”. Akkoriban nem kellett a kereszténység gyökereit keresni, mert szinte minden arról szólt. A reneszánsz visszanyúlt az ókor klasszikus kultúrájához, ezt csak azért tehette, mert az alázatos kódexmásoló szerzetesek, a pogányok nagyjait értékelték, és műveiket átmentették az utókornak. A ma emberének a kereszténység gyökereihez kell visszanyúlni, ha azt akarja, hogy Európa megtalálja önmagát.

E tekintetben messze elmaradunk a régi korok emberétől, mert azok nem tagadták le a múltat, hanem még dicsőítették is. Emberszemléletük a humanisták emberképe volt, amely nem szakadt el Istentől, legfőljebb jobban középpontba került, mint annak előtte. Janus Pannonius nem idealizálta az embert, önmagán is megtapasztalta az elesettséget és talán egyetlen mély keresztény hitére utaló nagy versében: „*Atya és Fiúisten beszélgetése az emberi nem elpusztításáról, akihez végül a Boldogságos Szűz könyörög.*” Mintha a mai fölfordult világot mutatná be nekünk.

*„Annyi, de annyi a bűn, oly sok a rossz, a hamis
emberi fáradozás, gond esztelen, álnok a vágy is,
senki se tiszteli már a földön az isteneket.
Lám ez városokat lobbantja föl, ostromol, éget,
nincs pihenés, csak a pénz űzi előre, a kincs.
Az meg fegyveresen sért emberi, isteni törvényt,
S trónt bitorol, hódít, bár az a föld idegen,
Testvért gyilkol a kéz, kard átdöfi már a szülőt is.
Édes övéi között nincs nyugalom, csak a harc,
Orzásban leli már sok a kedvét és uzsorában,
Dúló rablással fosztja a templomokat.”*

És még hosszan sorjázza mindazokat a bűnöket amelyek azóta is kísérik emberi fajunkat.

Az Atyaisten, a versben a Fiúistennel már-már a Teremtés könyvében olvasható módon gondolkodik, megbánta, hogy embert teremtett, akiket legjobban eltörölni a föld színéről.

S ekkor jön Mária, aki mint egykor a kánai menyegzőn észreveszi a szűkséget és Fiát kérleli és ezt mondja: „*Mondd, van-e akkora bűn, mi nagyobb, mint benned a jóság?*”

A püspök-költő anyja iránti szeretetét transzponálta Szűz Máriára, aki rámutatott Isten jóságára. Ma sem mondhatunk jobbat, ha a kárhozatra gondolunk, mert ha mi meg tudnánk bocsátani valakinek, akkor Isten méginkább meg tud bocsátani, hiszen Istennél nincs irgalmasabb. Ezért mindig reménykedhetünk szeretteink túlvilági sorsát illetően.

Janus Pannonius verseiben - attól kezdve, hogy püspök lett - érezhető a főpaphoz illő viselkedés szándéka. Meg nem értett magányosan küzdő szellemi embernek tartotta magát, amiről *Egy dunántúli mandulafáról* című verse tanúskodik. Mint minden embert, a szenvedés – legyen az testi vagy lelki megpróbáltatás – őt is megtisztította. Hazáját féltette a török hódoltságtól, ezért is ment szívesen II. Pál pápához, hogy segítséget kérjen. Tudta előre, hogy ez a hódoltság nemzeti nagy létünk sírba szálását hozza. Ezért szándékozott eposzt írni a nándorfehérvári hősről, Hunyadi Jánosról, és fordult szembe addig patrónusával a nagyhatalmi tervekről álmódzó királyával. A harctól irtózott. Kortársai ingerkedtek is vele, hogy kivont karddal az ellenségre sohasem ront, hogy mégis választotta az ellenállást, ez éppen hazája féltéséből fakadt. Az akkori nagy veszélyt csak a pápa és az egyházi vezetők látták világosan, majd ötven évvel később a mohácsi csatatéren ott veszett majdnem az egész katolikus püspöki kar. A püspök-költőt menekülés közben érte a halál, utolsó szavai halálos ágyán ezek voltak:

„hírneveimet testemmel a gyászos perc elorozta.

Így halmoz, nyomorult, kincseket, ócska vagyont.”

Eszébe juthattak Jézus szavai is: ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol a moly rágja és rozsdá marja, s ahol betörnek és ellopják a tolvajok. A mennyben gyűjtsetek kincset. (Mt 6,19)

Főpapsága az ősi keresztény alapokon nyugvó pécsi püspökségben az apostoli folytonosságot biztosította. Szép verseivel is a Teremtőt dicsőítette. Komolyan hitte az üdvösséget és a föltámadást, amit a siratóban meg is vallott.

*„...nincs kétségem, nyilván föl, a mennybe jutottál,
hogy a jámborokat várja az örök jutalom.”*

...saját magának is remélte az üdvösséget.

„Látjuk még, tudom én, egymást, ha harsona fölzeng.”

Ez a síron túli remény éltet minket is, amikor Janus Pannonius pécsi püspök-költőnek megadjuk a méltó végtisztességet.

Pécs, 2008. október 20.

BÁBEL BALÁZS ÉRSEK SZENTBESZÉDE CSÍKSOMLYÓN

Elhangzott 2009. május 30-án, szombaton Csíksomlyón.

Krisztusban szeretett testvéreim! Isten előtt egy nap ezer év, ezer év egy nap – tanítja Szent Péter apostol. Nekünk azonban beláthatatlan hosszú idő az ezeréves Erdélyi Egyházmegye története, amely mint hallottuk érsek urunktól, majd ezer évig a kalocsai érseki tartomány része volt. Úgy is jöttem ide, mint a szent koronát hozó Asztrik érsek 90. utóda. Beláthatatlanul hosszú idő a 800 éves ferences rend története. S mégis, ezek a jubileumok ebben az ünnepi órában összekötnek bennünket múltunkkal, jelenünkkel s remélhetőleg 1000 évnél is tovább tartó jövőnkkel. Összetartanak és összekötnek mindazokkal, akik a közös keresztény hitben, a nemzettudatban mint magyarok, székelyek, csángók magyarnak, székelynek, csángónak vallották és vallják magukat.

Pünkösöd szombatján várjuk a Szentlelket, s mint egykoron Szűz Mária az apostolokkal, együtt imádkozva kérjük életünkre, nemzetünkre a Szentlélek ajándékait. A Szentlélek Úristen árasztja ajándékait, a közismerten hét ajándékot, de más karizmákat is, és érdemes szemügyre vennünk, hogyan teljesedett be Szűz Mária életében ezeknek az ajándékoknak a sorsa, és milyen tanulságokat vonhatunk le ebből a magunk számára. Adja a Szentlélek az értelem, a tudás és a bölcsesség ajándékát. Ő a nagyokosságú Szűz. Vagy mint ahogy költőien imádkozzuk a loretoi litániában, a Bölcsesség széke. Ha egyszer Jézus Krisztus Isten megtestesült bölcsessége, akkor az ő édesanyja részesült belőle. Ő a Bölcsesség széke.

De megkérdezhetjük: ki a bölcs? A bölcs az, aki nemcsak néhány évre tekint hátra vagy előre, hanem a leghosszabb távon, mondhatni az örökkévalóság fényénél – mint ahogy régen a latinok mondták, *sub specie aeternitatis* – szemléli saját sorsát és nemzetét. Hogyan tekintsünk történelmünkre? Egy francia származású amerikai történész Jacques Barzun azt írja: „*ha valaki mélyebben meg akarja ismerni a történelmet, annak társalkodnia kell Istennel*” (Hajnaltól alkonyig 7. oldal). Szűz Mária társalkodóit Istennel. Híres hálaadó éneke, a Magnificat egyben rejtett történelmi visszatekintés is, hiszen benne van az, hogy nemzedékről nemzedékre mit tett az Isten.

Fölfedte benne Isten gondviselését és vonalvezetését. Hiszen akkor, Szűz Mária korában a választott nép majd' kétezer éves történelmet tudott maga mögött. Láttá, hogyan szórta szét a gőgösöket, hogyan taszította le trónjáról a hatalmasokat, és hogyan emelte fel az alázatosokat. És Szűz Mária előtt ott volt saját nemzetének sok-sok megpróbált időszaka, nevezetesen a babiloni fogság is, amikor az egyik legnagyobb próféta, Izajás jelképesen az egyik fiának ezt a nevet adta az ellenségre utalva: „*rabolj gyorsan, prédálj hamar*”. S vigasztalásul a másik fiának: „*a maradék visszatér*”.

Valami hasonlatosságot érezhetünk, ha a magunk sorsára és arra az ezeréves történelemre is gondolunk, ami ezen a tájon Szent István király korától az első föltételezett Buldus püspöktől egészen a legutóbbi idők „emberkatedrálisaiig”, hogy Illyés Gyula szavát használjam Márton Áronig és az

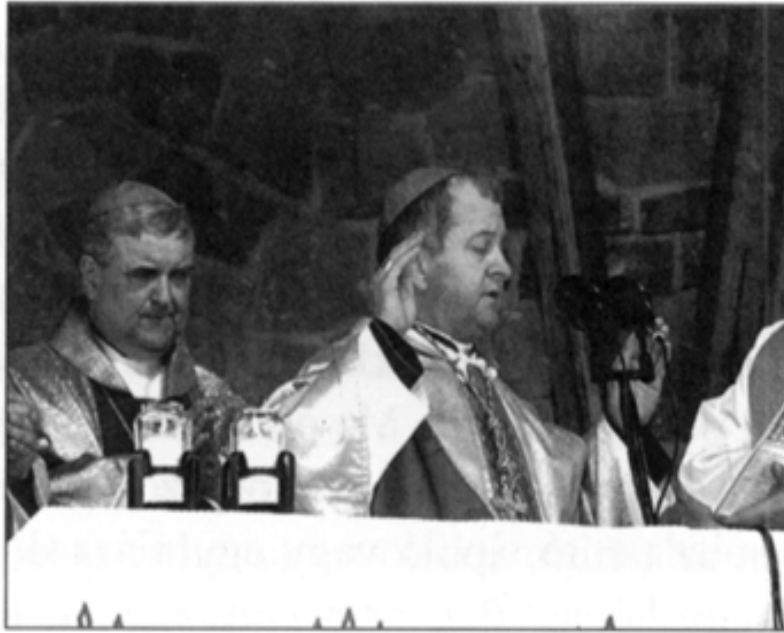
ugyancsak hozzá mérhető vértanú lelkületű Jakab Antalig ezen a tájon ennek a népnek, ennek a nemzetnek jutott. Mert benne vannak a török és tatár harcok, a háborúk fájdalmai, az ország feldarabolása. S amire már jól emlékszünk, a falurombolás már-már azt a víziót vetítette elénk, hogy megsemmisülünk. És mégis itt vagyunk. Mert a sokszor nehéz időkben az a ferences rend, amelyik például magyar földön az én megyémben egyedül a 150 éves török hódoltság alatt ápolta a katolikus hitet, úgy ápolta ezen a tájon. És hogy munkája nem volt hiábavaló, arra példa az, hogy itt vagyunk. Meg kell látnunk a múltban Isten gondviselését, mert a múlt erős gyökér, jelen és jövő belőle él. Fel kell benne fednünk Isten vonalvezetését. A múlt a mi reményünk.

Meg kell látnunk a magunk sorsában és az általunk áttekinthető időben is, hogy mit tett az Isten. Mert nem is olyan rég, mintegy 20 éve a porba hullott egy világhatalom. Szintén Izajás szavai jutnak eszünkbe. Mert a nagyhatalmak olyanok, mint a vödrön a vízcsepp. És szemünk előtt lelöktek egy hatalmast a trónjáról. Még a televízió is mutatta. S ha a magunk sorsára gondolunk, kérem mindannyiukat, kedves testvérek, fedjék fel az Isten gondviselését.

Szabad legyen egy saját példával előállni, semmiképpen sem a dicsekvés szándékával. Papnövédeké voltunk, s akkor mintegy nyolcan nagy mennyiségű könyvet hoztunk át ide Erdélybe. Megszezreztük rá a pénzt, keresztény, katolikus és magyar könyvek voltak. Idejöttünk, vagyis ide szerettünk volna jönni, hogy elhozzuk ezeket áldott emlékü Márton Áron püspöknek és a gyulafehérvári kispapoknak. A határnál, ahogy akkor mondták, lebuktunk. Utóbb kiderült, hogy nem a vámosoknak az ébersége, hanem a hálózat ébersége volt az, amely előre jelentette, hogy jönni fogunk. Kiutasítottak bennünket, útlevelemet elvették, a tortúrát nem mondom el ami '89-ig tartott. Ha nekem akkor papnövédek koromban azt mondja valaki: „*te egyszer itt fogsz állni, és prédikálni fogsz Erdély és Magyarország népéhez*”, nem hittem volna. És saját életemen át látom, hogy annak, aki Isten ügyéért fárad, az egyházáért, Isten már ezen a földön is visszafizet. Mert Istent nem lehet nagylelkűségben felülmúlni.

Ezt fedezzük fel saját életünkben is. Még ha most megpróbáltatásban is élünk, mert a Szentlélek a lelki erősség adományát is adja. Mint ahogy adta Szűz Máriának, aki állt a kereszt alatt és nem rogyadozott. Ő akkor is hitte, amit 33 évvel korábban mondott neki az Angyal: Isten neki adja atyjának Dávidnak házát és uralmának nem lesz vége. Hitte a kereszt alatt is, amikor fiát megfeszíteni látta. És ahogy Szent Bernát mondja, lelkében meghalt és lelkében feltámadt az ő fiával. Pedig ott nem jött a szabadító angyal, mint ahogy jött egykoron Ábrahámnak, amikor Isten őt próbára tette, hogy áldozza fel fiát. Neki mindent el kellett szenvednie. Éppen ezért rá kell tekintenünk bajainkban, hogy lelki erőt kaphassunk, hiszen ő a mi égi édesanyánk.

Nemrég hallhattunk egy kísérletről, amit Oxfordban végeztek el 12-12 önkéntes egyetemistával. Nem tudták, hogy mire kéri fel őket. Az egyik csoport hívő katolikusokból állt, a másik pedig kifejezetten nem hívőkből. Két képet mutattak nekik. Az egyik Leonardo da Vinci Hermelines hölgye, a másik Sassoferato Mária-képe. Mindkettő egy hölgyet ábrázolt. S miközben a kísérletben részt vettek, elektrosokkokat kaptak. Ma már mindenféle eszközökkel lehet mérni a fájdalmat. Azt vették észre, hogy a nemhívőknek, bármelyik képet nézték, semmit sem jelentett a fájdalom enyhítésében a kép látványa. De akik katolikusnak vallották magukat, azt mondták, és azt is lehetett tapasztalni, hogy amikor Szűz Mária képét látták, nem érezték úgy a fájdalmat, hanem azt érezték, hogy valamiféle gondviselés és segítő anyai kéz óvja őket.

Ezen lehet vitatkozni világnézettől függően, de azért ez elgondolkodtató. Ha egyszer Szűz Máriára bízta Jézus apostolán keresztül az öt követőket, akkor fájdalmainkban miért ne fordulhatnánk mi is hozzá? A kegytemplomban az a sok-sok hálatábla arról tanúskodik, hogy Szűz Mária ügyes-bajos dolgokban megsegítette a hozzá fordulókat. Isten a tudója, hogy hányan voltak, mert a táblaállítók s/áma csak egy töredék. Hát mi is odafordulunk hozzá, mert a világ és benne a mi magyar népünk is nagy válságban van.

Azért hozom elő magyarországi életünk gondjait és bajait, mert az ottani élet kivétel a világ összes magyarjára, és ha jól meggondoljuk, mi minden megosztó szándék ellenére egyetlen nemzetet alkotunk. Most sokan csak azt érzik, hogy gazdasági válság van, drágább lesz minden. Ezt mindenki érzi. Akik mélyebben látnak, azt mondják, erkölcsi válságban vagyunk. De még mélyebbre kell tekintenünk, mert az erkölcs nem áll meg önmagában. Támaszt kíván. Már Dosztojevszkij megmondta: ha nincs Isten, mindent szabad. És az újkori ember elveszítette komoly istenhitét immár 300 éve. Azóta egyre lejjebb csúszunk. Először megvolt még az erkölcsi érzék a jó és rossz iránt. De aztán az is megszűnt. Az erkölcsi válságban a bűn a botrányig ért és korrumpálódott minden, ezt követte az értékváltság.

Hogy mit jelent ez? Azt, hogy a mai világ mindent a pénzzel mér. Ez az egyedüli mérce. Nem véletlen, hogy a mi Urunk az összes bűn közül az Istennel szemben a pénzt állította. Mert a többi bűnből sokkal könnyebb felállni, mint a pénzimádatból. Ma ott tartunk, hogy az áldozatos munkakörökben dolgozó emberek, legyen az tanító, ápoló vagy egy pláza dolgozója, egy hónap alatt nem szerez annyi jövedelmet, mint e világ gazdagjai egy óra alatt, akik jókor vannak jó helyen. Ezt a válságot és értékváltságot nagyon könnyen az államcsőd is követheti. S milyen fájdalmunk van még az erkölcsi válságban? Hogy az emberiség összejtét, a családot rombolják. Minden más együttélést fel akarnak emelni a család rangjára, miközben a családok támogatása csökken. Növekszik az abortuszé. Még a prostituáltak is kapnak újabban állami támogatást. De a családok helyzete egyre inkább megnehezedik.

A maradék ifjúságot pedig megrontják. Még sokan nem tudják, de majd tudni fogják, mert mindenhová beszivárog ez az új kór, a genderprogram, hogy mindenki döntse el szabadon, hogy férfi vagy nő, homoszexuális vagy transzszexuális vagy transzvesztita vagy heteroszexuális akar lenni. Mindegy, döntse el szabadon! Aztán még ha ez sem elég, először az enyhe kábítószereket ajánljuk nekik, majd a még keményebbeket, hiszen ez jövedelmet hozhat az államnak. Eddig mindig azért tudtunk fölemelkedni, mert többen születtek, mint ahányan meghaltak. Mára megfordult ez a rend.

Föl kell ébrednünk, mert a családokat, fiataljainkat tudatosan rontják meg. Kihaló nemzetté leszünk és valóra válik nemzeti imádságunk szerzőjének, Kölcsey Ferencnek a jóslata, amit Zrínyi második énekében ír: „*És más hon áll a négy folyam partjára, /Más szózat és más keblű nép...*” Ne adja

Isten, hogy ez beteljesedjék rajtunk!

Mit hoz a jövő – megkérdezhetnénk. Hiszen a mi múltunk a reményünk, így fogalmazódott meg ennek az egyházmegyének is a programja: Krisztussal ezer esztendeig, amelynek nagyszerű kétértelműsége van. Mert nemcsak a múltra utal, hanem a jövőre is. Milyen jövőkép áll előttünk? Évekkel ezelőtt hallottuk azt az egetverő gőgös kijelentést egy politikustól: „*a Magyarok Nagyasszonya levette rólunk a kezét. Majd mi gondoskodunk a magyarokról*” Egy másik azt mondta: „*jóléti rendszerváltást hozunk*”. Én ezt a politikust közlelő ismerem. S mi a valóság? Kisemmizettek lettünk. Elviselhetetlen, kifizethetetlen adósság jármában nyögünk. Aki ma megszületik, adóssággal születik. Az egyre növekvő munkanélküliség, a kilátástalanság, a depressziós lelkület egyre több embert szorít le a mélyszegénységbe, statisztikai adatok szerint több mint hárommillió embert. A legjobbak közül, a tehetségek közül sokan kivándorolnak, másutt keresnek megélhetést. Innét is, Erdély földjéről és tőlünk is. A demoralizált iskolákról már ne is beszéljünk, ahol már nem lehet követelményt támasztani, nem lehet fegyelmezni, hogy ne növekedjék a funkcionális analfabéták száma és a legyőzhetetlen tudatlanságban szenvedő tömegé. Emberileg nincs már remény. És mégis, társadalomlélektani vizsgálatok bizonyítják, elég kezünkbe venni Kopp Máriának és kutatócsoportjának a múlt évben megjelent hatalmas monográfiáját: az elkötelezetten hívő, vallásos emberek és családok jobb testi-lelki állapotban vannak, nagyobb náluk a gyermek-vállalási kedv, és még a várható földi élettartamuk is hosszabb lesz. Hát ez az Isten humora: mi az üdvösségre vágyunk, és már ezen a földön is hosszabb életet ad nekünk.

A Szentlélek jótanácsokat is ad, mint ahogy adott Szűz Máriának. Ott volt a kánai menyegzőn, és egy megszívlelendő szót mondott mindörökre. Azt mondta a szolgálknak: „*Tegyétek azt, amit Jézus mond!*” Mi is tegyük azt! Mit mond nekünk Jézus? Keressük parancsait: Ti elsősorban keressétek Isten országát és az ő igazságát! Szüntelenül imádkozzatok és bele ne fáradjatok! Úgy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket! S mindezt részletezi a hegyi beszédben és a nyolc boldogságban, amely magában foglalja a Tízparancsolatot. De még több is annál, mert nem a tilalmakra, hanem az eszményre hívja fel a figyelmünket. Jézus Krisztus a mi örök eszményünk. Mert ő a hegyi beszédnek, s benne a nyolc boldogságnak a rejtett alanya. Őt kell követnünk.

Amikor boldogságot ígér a szegényeknek, akik úgy szegények, hogy le tudnak mondani az anyagiakról és másokért élni. Akik mások szomorú sorsát megosztják. Akik lemondanak a szemet szemért elvről. Akik munkálják egymás között a békességet. Akik igazak szeretnének lenni Isten előtt, nem a népszerűségi listák szerint szeretnének kitűnni, hanem Isten előtt akarnak igazak lenni. Akiknek gondolata, szava egybevág. Gondoljunk a lélekben tisztákra. Tőlük egészen távol áll a hazugság. Mert a

hazugság atyja az ördög. Ez a tisztaság olyan életformát kölcsönöz, amit sokszor üldöznek.

De amellet akkor is ki kell állni, ha üldöznek bennünket. És gondoljunk a végítéletéről szóló nagy beszédére, amikor a jobbán és balján állókhöz szól az Úr. „*Éhes voltam és ennem adtatok, szomjas voltam és innom adtatok.*” Ismerjük. A szociálisan rászorulókra gondunk legyen! Ezekből a paran-

csokból fejlődött ki az irgalmasság testi és lelki cselekedete, amely Európát keres/ténnyé tette. Ha ezek megvalósítására törekszünk, akkor nemzetünk megmarad, újjászülethet és még azt is remélhetjük, hogy a végítéleten jobbjára állít bennünket. Az Úr elküldte a Szentlelket, a másik vigasztalót. Hogy eszünkbe juttasson mindent, szavait elevenné tegye, *magyarázza* és időszerűsítse. És ezek a szavak új életre kelhetnek, mert Jézus tanítja, aki az út, az igazság és az élet. S ezeket meg kell fogadnunk és együttesen nekünk, akik szívünkön viseljük keresztény és magyar voltunkat, egymást kell segítenünk.

Körülbelül két hete egy férfi bejelentkezett a kalocsai érsekségen. Csak velem akart beszélni, de egy percben. Azt akarta, hogy a nevét is hagyjam teljes inkognitóban. Azt mondta: amikor majd itt imádkozzuk a Miatyánkot, fogjuk meg egymás kezét. Mondtam neki, ezt nem írja elő a liturgia, a papnak egyébként is feltárt kezekkel kell lenni. De a gondolat szép, hogy mi összetartozunk. A szintén nyolcszázadik évfordulóját ünneplő egyetlen magyar alapítású rend, a pálos rend – amelynek tartományfőnöke, Bátor Botond most velünk egy időben misézik Pilisszántón – úgy alakult meg, hogy Boldog Özséb a Pilisben a tatárjárás után, amikor megérte fiatalkorában, hogy sok széthúzás miatt is jutottunk oda ahová jutottunk, akkor megpróbálta összeszedni a remetéket. Volt egy látomása: úgy mint pünkösd napján, tüzes lángnyelveket látott minden remetehajlék fölött, és azt mondta, hogy ezeket egyesíteni kell. Egyik papköltőnk meg is verselte ezt: „*Kicsinyke lángok, ha összefognátok, lángba borítanátok a világot.*”

Nekünk össze kell fogni! Mert nem vette le rólunk a Magyarok Nagyasszonya a kezét! Sem a Csíksomlyói Szűz Mária, aki egy! Ő velünk van! Hozzá kell folyamodnunk, fordulnunk, úgy, ahogy ezer évvel ezelőtt a mi Szent István királyunk végső felajánlotta elkeseredettségében a koronát, úgy ajánljuk föl mi is az életünket neki. Hiszen meg kell tennünk ezt a felajánlást. Ma, ha nem lenne pünkösd szombatja, Szent István király ereklyéinek átvitelét ünnepelnénk a liturgikus naptárban. Nevezetesen arra a Szent Jobbra gondolnánk, amelyet egy kegyes csalással egy Mercurius nevű szerzetes a Partiumba elhozott, és ott kialakította a szentjobbi apátságot. Isteni csodaként megmaradt az a jobb, amely oly sok jót tett földi életében. Őrizte és védte a magyar népet, alamizsnát osztott és végső, örök szimbolikus gesztusként fölajánlotta a koronával együtt magyar nemzetét, az elkövetkező utódokat is Szűz Máriának.

Így, ebben a nagy jubileumi évben hálaadással a Jóistennek mint gondviselő Atyánknak, mint megváltást hozó Fiúistennek, mint megújító Szentléleknek Szent István király nyomán ajánljuk fel mi is önmagunkat, nemzetünket a Szűzanyának a legősibb Szűz Máriát köszöntő imádsággal, és ezt mondjuk most együtt: *Oltalmad alá futunk, Istennek Szent Anyja! Könyörgésünket meg ne vesd szükségünk idején, hanem oltalmaz meg minket minden veszedelemtől mindenkor dicsőséges és áldott Szűz. Mi Asszonyunk, mi Közbenjárónk, mi szószólónk! Engeszteld meg nekünk szent Fiadat, ajánlj minket szent Fiadnak, mutass be minket szent Fiadnak! Ámen.*

1997-ben II. János Pál pápa pápai kápláni cím adományozásával ismeri el szolgálatát.

1999. február 24-től a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye koadjutor érseke.

1999. április 10-én nyeri el a püspökké szentelés kegyelmét Kalocsán.

1999. április 29-től a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye általános helynöke.

1999. június 25-től Kalocsa-Kecskeméti érsek.

1999. augusztus 15-én veszi át az érseki palliumot Kalocsán. Jelmondata: PRO REGNO DEI - az Isten országáért.

A Magyar Katolikus Püspöki Karban az Országos Egyházművészeti és Műemléki Tanács elnöke, az, Ökumenikus Bizottság elnöke, a Kultúra és Tömegtájékoztatás Bizottságának tagja. 2002-től Dabas Város díszpolgára, és a Bács-Kiskun Megyéért Díj birtokosa. 2008-ban a Bethlen Alapítvány Márton Áron-émlékéremmel tüntette ki. Az Antológia Kiadó 2004-ben jelentette meg Az Isten országáért című könyvét. Mostani kötete érsekségének 10. évfordulójára jelenik meg.